

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI.410.012.04.2020

Piotr Babicki
Starosta Starachowicki
ul. dr Władysława Borkowskiego 4
27-200 Starachowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/030 – Eliminowanie z ruchu drogowego kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu lub środków odurzających

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Starostwo Powiatowe w Starachowicach (dalej: Starostwo lub Urząd), ul. dr Władysława Borkowskiego 4, 27-200 Starachowice.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Babicki, Starosta Starachowicki (dalej: Starosta) od 22 listopada 2018 r. Poprzednio funkcję kierownika jednostki pełnili Danuta Krępa (od 30 stycznia 2017 r. do 22 listopada 2018 r.) i Dariusz Dąbrowski (od 1 grudnia 2014 r. do 30 stycznia 2017 r.).
Zakres przedmiotowy kontroli	Wydawanie uprawnień oraz sprawowanie nadzoru nad kierującymi, związane z eliminacją z ruchu drogowego kierujących pojazdem pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2020 (I półrocze), z wykorzystaniem dowodów sporządzanych przed tym okresem, mających bezpośredni związek z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontroler	Agnieszka Olejarz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/39/2020 z 22 maja 2020 r. (akta kontroli str. 1, 2)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200; dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Zadania związane z eliminowaniem z ruchu drogowego kierujących pod wpływem alkoholu lub innych podobnie działających środków³ były w Starostwie realizowane, jednak przypadki nierzetelnych działań stwierdzono niemal w każdym kontrolowanym obszarze. Jakkolwiek wydawanie praw jazdy osobom ubiegającym się o nie po raz pierwszy oraz wtórników, a także wymiany zagranicznych praw jazdy na polskie na wniosek osoby zainteresowanej od 2018 r. były realizowane prawidłowo⁴, to pozostałe zadania, bardziej złożone, były wykonywane z opóźnieniem lub nienależytą starannością.

Większość (60%) zbadanych decyzji związanych z cofaniem uprawnień do kierowania pojazdami oraz zatrzymywaniem prawa jazdy została wydana po ponad miesiącu od zaistnienia przesłanek do ich wydania⁵, a w skrajnych przypadkach w czasie 779 i 1093 dni. Analiza 78 spraw wykazała, że w niektórych przypadkach nie podejmowano stosownych działań wynikających z przepisów ustawy o kierujących pojazdami – w sześciu przypadkach nieprzedstawienia w wymaganych terminach orzeczeń lekarskich i psychologicznych oraz zaświadczenia o ukończeniu kursu reedukacyjnego nie wydano decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy, co było niezgodne z art. 102 ust. 1 pkt 2 lit. c oraz pkt 3 tej ustawy. W 28 przypadkach (spośród 36, w których zwrócono prawo jazdy) wbrew art. 103 ust. 3 ww. ustawy nie wydano decyzji o przywróceniu uprawnień do kierowania pojazdami.

Poza szeregiem także innych nieprawidłowości, głównie o charakterze formalnym, kontrola NIK ujawniła także przypadek zwrócenia zatrzymanego prawa jazdy w czasie, kiedy kierującego nadal obowiązywał zakaz prowadzenia pojazdów. Osobie, której orzeczono zakaz prowadzenia pojazdów na jeden rok, wydano prawo jazdy, omyłkowo licząc zakaz jako sześciomiesięczny. Było to niezgodne z art. 102 ust. 2 ustawy o kierujących pojazdami.

Z ustaleń kontroli wynika, że przyczyną większości stwierdzonych nieprawidłowości było niezapewnienie odpowiednich warunków organizacyjnych dla realizacji zadań wynikających z ustawy o kierujących pojazdami, związanych z sądowymi zakazami prowadzenia pojazdów.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Zadania wynikające z ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1268, ze zm.), które polegały głównie na wydawaniu decyzji administracyjnych o cofnięciu uprawnienia, skierowaniu na badania lekarskie i psychologiczne oraz kurs reedukacyjny w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii, a także o zatrzymaniu prawa jazdy. Podstawą wydawania tych decyzji były wpływające do Urzędu wyroki sądów o zakazie prowadzenia pojazdów w związku z kierowaniem pod wpływem alkoholu lub podobnie działających środków.

⁴ W 2017 r. w ramach wymienionych zadań nie weryfikowano, za pomocą systemu EUCARIS (Europejskiej Sieci Praw Jazdy), czy osoba ubiegająca się o uprawnienie nie posiada prawa jazdy wydanego w innym państwie (spośród państw będących stroną umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym) ani nie rozpoczęła procedury wymiany prawa jazdy na krajowe lub procedury wymiany wtórnika polskiego prawa jazdy.

⁵ W przypadku 41 z 75 decyzji o cofnięciu uprawnień wydanych w przypadku orzeczonego zakazu prowadzenia pojazdów – od daty wpływu prawomocnego wyroku sądu; w przypadku ośmiu z 10 decyzji o cofnięciu uprawnień wydanych na podstawie art. 103 ust. 1 pkt 1 lit. a i b ustawy o kierujących pojazdami – od daty wpływu orzeczenia o istnieniu przeciwwskazań zdrowotnych lub psychologicznych do kierowania pojazdami; w przypadku wszystkich 10 decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy wydanych na podstawie art. 102 ust. 1 pkt 2 lit. c i pkt 3 ww. ustawy – od wymaganego terminu dostarczenia orzeczenia lub zaświadczenia.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Działania starosty związane z wydawaniem uprawnień do kierowania pojazdem i nadzorem nad kierującymi pojazdami, związane z eliminacją z ruchu drogowego kierujących pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu.

Opis stanu faktycznego

1. Wydawanie uprawnień do kierowania pojazdami

W okresie objętym kontrolą zadania w zakresie wydawania uprawnień do kierowania pojazdami oraz nadzoru nad kierującymi pojazdami, zgodnie z regulaminem organizacyjnym Starostwa, realizował Wydział Komunikacji i Dróg. Zadania te wpisano do zakresu czynności czterech pracowników Wydziału, upoważnionych przez Starostę do podpisywania decyzji administracyjnych.

(akta kontroli str. 3-75)

W latach 2017-2020 (I półrocze) w Starostwie nie opracowano pisemnych procedur (instrukcji, schematów działania) dotyczących wydawania uprawnień do kierowania pojazdami, które uniemożliwiłyby wydanie prawa jazdy osobie, która nie spełnia warunków określonych w ustawie o kierujących pojazdami.

Wicestarosta wyjaśnił, że procedury te zostały określone w ustawie o kierujących pojazdami oraz szczegółowo w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 24 lutego 2016 r. w sprawie wydawania dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami⁶.

(akta kontroli str. 151)

Analiza dokumentacji zgromadzonej w aktach ewidencyjnych 20 osób ubiegających się o wydanie prawa jazdy „po raz pierwszy” oraz 20 osób wnioskujących o wydanie wtórnika prawa jazdy w związku z jego utratą⁷ wykazała, że:

- wszystkie osoby złożyły kompletny wniosek o wydanie prawa jazdy lub jego wtórnika (wg wzoru określonego załącznikiem do rozporządzenia w sprawie wydawania dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami),
- wszyscy wnioskodawcy złożyli zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 5 i 6 ustawy o kierujących pojazdami wymagane oświadczenia (zagrożone odpowiedzialnością karną za zatajenie lub podanie nieprawdy) o miejscu zamieszkania na terytorium Polski, braku prawomocnego wyroku sądu zakazującego prowadzenia pojazdów samochodowych, niezatrzymania prawa jazdy, niecofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami,
- wszyscy też złożyli oświadczenia o niestwierdzeniu u nich aktywnej formy uzależnienia od alkoholu lub podobnie działającego środka oraz nieposiadaniu innego dokumentu stwierdzającego uprawnienie do kierowania pojazdem silnikowym,
- wszyscy kandydaci na kierowcę, zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 4 ustawy o kierujących pojazdami, zdali egzamin państwowy wymagany do uzyskania prawa jazdy odpowiedniej kategorii,
- we wszystkich sprawach dotyczących wydania prawa jazdy „po raz pierwszy”, zgodnie z § 5 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wydawania dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami, terminowo

⁶ Dz. U. poz. 231, ze zm.

⁷ W każdej grupie spraw wybrano losowo po pięć spraw z każdego roku objętego kontrolą.

wygenerowano w CEK⁸ profil kandydata na kierowcę (PKK)⁹ i na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy o kierujących pojazdami wydano decyzję administracyjną,

- wszystkie osoby ubiegające się o wydanie wtórnika prawa jazdy złożyły, zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 1 lit. a ww. ustawy, oświadczenie o utracie prawa jazdy,
- żadna z osób wnioskujących o wydanie wtórnika prawa jazdy nie miała cofniętych uprawnień do kierowania pojazdami, sądowego zakazu prowadzenia pojazdów lub zatrzymanego prawa jazdy,
- w 30 sprawach spośród 40, zgodnie z art. 12 ust. 2a i 2b ustawy o kierujących pojazdami, zwrócono się w drodze teletransmisji przy użyciu Europejskiej Sieci Praw Jazdy do odpowiednich organów państw członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwa członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym o potwierdzenie, że osoba ubiegająca się o uprawnienie nie posiada prawa jazdy wydanego w jednym z tych państw ani nie rozpoczęła procedury wymiany prawa jazdy na krajowe prawo jazdy lub procedury wydania wtórnika polskiego krajowego prawa jazdy. W pozostałych 10 sprawach (z 2017 r.) nie zwrócono się z takim zapytaniem.

Dyrektor Wydziału Komunikacji i Dróg wyjaśnił, że w 2017 r. przy wydaniu prawa jazdy lub jego wtórnika sporadycznie, przy użyciu Europejskiej Sieci Praw Jazdy, zwracano się do innych państw o potwierdzenie, że osoba ubiegająca się o uprawnienie nie posiada prawa jazdy wydanego w jednym z tych państw ani nie rozpoczęła procedury wymiany prawa jazdy na krajowe prawo jazdy lub procedury wydania wtórnika polskiego krajowego prawa jazdy. Zapytania kierowano w przypadku posiadania w aktach kierowcy informacji o orzeczonemu za granicą zakazie prowadzenia pojazdów oraz o zatrzymaniu bądź wymianie za granicą prawa jazdy. *Ograniczone korzystanie z systemu EUCARIS¹⁰, wynikało z niewystarczającej wiedzy oraz biegłości w funkcjonowaniu i obsłudze tego systemu przez pracowników.*

(akta kontroli str. 138-148)

Starostwo nie otrzymywało z CEK informacji potwierdzających, że kierowca kierował pojazdem w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu oraz informacji o wykonywaniu zakazu prowadzenia pojazdów w postaci, o której mowa w art. 182a § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy¹¹. W Urzędzie korzystano z informacji zgromadzonych w lokalnej ewidencji kierowców obsługiwanej w systemie CEPiK¹². Wicestarosta wyjaśnił, że *dane obecnie posiadane z systemu są ograniczone, nie ma możliwości elektronicznego wychwycenia „recydywistów alkoholowych” lub osób z zakazem prowadzenia pojazdów z bazy innych starostw (Starosta dysponował tymi danymi w CEK, które sam wprowadził). Przy każdej sprawie przeprowadzana jest weryfikacja papierowych akt kierowcy lub akt osoby bez uprawnień.*

Wdrożenie rozwiązań umożliwiających wprowadzanie, przekazywanie, gromadzenie i udostępnianie danych, na zasadach określonych w art. 100aa-100aq ustawy z dnia

⁸ Centralna Ewidencja Kierowców.

⁹ Zestaw danych identyfikujących i opisujących osobę ubiegającą się o wydanie dokumentu stwierdzającego posiadanie uprawnienia do kierowania pojazdami utworzony, udostępniany, aktualizowany i archiwizowany w systemie teleinformatycznym. PKK zawiera następujący zestaw informacji: dane osobowe, kategoria uprawnień z wniosku, badania lekarskie/psychologiczne, zdjęcie, ograniczenia w prowadzeniu pojazdów, uprawnienie wymagane w przypadku ubiegania się o uprawnienia wynikowe.

¹⁰ Europejskiego Systemu Informacyjnego o Pojazdach i Prawach Jazdy.

¹¹ Dz.U. z 2020 r. poz. 523, ze zm.

¹² Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców – system informatyczny, który obejmuje centralną ewidencję kierowców (CEK) oraz centralną ewidencję pojazdów (CEP).

20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym¹³ – jak wyjaśnił Wicestarosta – usprawni możliwość pozyskiwania danych z podłączonych do systemu CEPiK prokuratur, sądów i Policji. *W przypadku elektronicznego zatrzymania prawa jazdy informacja ta będzie dostępna szybko, co stworzy możliwość szybszego wydawania decyzji o cofnięciu uprawnień lub zatrzymaniu prawa jazdy. Stworzy możliwość podglądu kierowcy w innym starostwie, w celu weryfikacji jego danych, czy posiada uprawnienia, zakazy.*

(akta kontroli str. 151, 152, 396-422)

Zgodnie z komunikatem Ministra Cyfryzacji z dnia 4 września 2020 r.¹⁴ termin wdrożenia rozwiązań technicznych umożliwiających weryfikację danych o kierującym pojazdem w CEK i wprowadzanie do CEK informacji o zatrzymaniu wydanego w kraju prawa jazdy oraz o jego zwrocie ustanowiony został na 5 grudnia 2020 r.¹⁵. Po tym dniu, tj. po wdrożeniu systemu CEPiK 2.0¹⁶ – jak wyjaśnił Starosta – *nie zauważono znacznych zmian w systemie Kierowca. Pracownicy obsługujący system Kierowca do 9 grudnia 2020 r. nie zostali przeszkoleni. Starosta wyjaśnił, że w związku z brakiem szkoleń, ciężko jest stwierdzić jakie dane będzie mógł pozyskiwać Starosta i na ile one pomogą eliminować z ruchu drogowego kierujących pod wpływem alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu. (...) Stopień wdrożenia systemu CEPIK 2.0 i jego postępy na obecnym etapie jest niemożliwy do określenia przez Starostę. System CEPiK 2.0 powinien ułatwić skuteczne eliminowanie z ruchu kierujących pod wpływem alkoholu, jednak wprowadzone zmiany mogą generować również utrudnienia dla kierujących, jak i dla organów ścigania.*

(akta kontroli str. 155-164)

W wyniku negatywnej weryfikacji złożonych dokumentów (m.in. oświadczenia o utracie prawa jazdy złożonego 12 września 2019 r. pod rygorem odpowiedzialności karnej wynikającej z art. 233 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny¹⁷) Starosta decyzją z 26 listopada 2019 r. odmówił wydania wtórnika prawa jazdy osobie, która – jak ustalono na podstawie danych pozyskanych przy użyciu systemu EUCARIS – zamieszkiwała na terenie Niemiec i miała cofnięte uprawnienia do kierowania pojazdami z powodu uzależnienia od narkotyków. W związku z zeznaniem nieprawdy w powyższym oświadczeniu, Starostwo 19 grudnia 2019 r. zawiadomiło Komendę Powiatową Policji w Starachowicach¹⁸ o podejrzeniu popełnienia przestępstwa polegającego na złożeniu fałszywego oświadczenia oraz próbie wyłudzenia wtórnika prawa jazdy. Śledztwo w tej sprawie zostało wszczęte postanowieniem Prokuratury Rejonowej w Starachowicach z 20 lutego 2020 r.

(akta kontroli str. 167-199)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na tym, że w 10 przypadkach z 40 analizowanych w zakresie wydawania prawa jazdy lub jego wtórnika, nie wypełniono obowiązku wynikającego z art. 12 ust. 2a i 2b ustawy o kierujących pojazdami, tj. nie zwrócono się w drodze teletransmisji przy użyciu Europejskiej Sieci Praw Jazdy do odpowiednich organów państw członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwa członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym

¹³ Dz. U. z 2020 r. poz. 110, ze zm.

¹⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1533.

¹⁵ Art. 14 ustawy z dnia 9 maja 2018 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 957, ze zm.).

¹⁶ CEPiK 2.0 to zmodernizowany system informatyczny CEPiK.

¹⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 1444.

¹⁸ Dalej: KPP w Starachowicach.

Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym o potwierdzenie, że osoba ubiegająca się o uprawnienia nie posiada prawa jazdy wydanego w jednym z tych państw ani nie rozpoczęła procedury wymiany prawa jazdy na krajowe prawo jazdy lub procedury wydania wtórnika polskiego krajowego prawa jazdy.

(akta kontroli str. 138, 142, 143, 148)

Opis stanu
faktycznego

2. Nadzór nad kierującymi pojazdami

W okresie objętym kontrolą wystąpiły dwa przypadki wymiany z urzędu, na podstawie art. 97 ust. 1 pkt 1 ustawy o kierujących pojazdami, prawa jazdy wydanego przez państwo członkowskie Unii Europejskiej na polskie krajowe prawo jazdy w związku z wyrokiem sądu, który orzekł zakaz prowadzenia pojazdów za jazdę w stanie nietrzeźwości. W obu przypadkach poinformowano organ, który wydał prawo jazdy, o podjęciu procedury wymiany prawa jazdy. W jednym przypadku informację tę przekazano bezzwłocznie, w drugim po 78 dniach od wysłania do osoby zawiadomienia o rozpoczęciu wymiany holenderskiego prawa jazdy na polskie¹⁹.

Zgodnie z § 10 ust. 7 rozporządzenia w sprawie wydawania dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami, organ wymieniający prawo jazdy zagraniczne na prawo jazdy polskie na podstawie art. 97 ustawy o kierujących pojazdami bezzwłocznie informuje organ, który wydał prawo jazdy, o podjęciu procedury wymiany prawa jazdy.

Z wyjaśnień głównego specjalisty w Wydziale Komunikacji i Dróg wynika, że o podjęciu procedury wymiany prawa jazdy poinformowano organ, który je wydał dopiero po złożeniu przez osobę oświadczenia o zagubieniu dokumentu stwierdzającego uprawnienia do kierowania pojazdami²⁰.

Osobom, którym na podstawie art. 97 ust. 1 pkt 1 ustawy o kierujących pojazdami wymieniono prawo jazdy, nie wydano wymienionego dokumentu (w związku z popełnieniem przez te osoby przestępstwa określonego w art. 178a § 4 Kodeksu karnego sąd orzekł wobec nich dożywotni zakaz prowadzenia pojazdów).

(akta kontroli str. 246-321)

Analiza dokumentacji zgromadzonej w aktach ewidencyjnych 10 osób wnioskujących o wymianę praw jazdy wydanego za granicą na polskie prawo jazdy wykazała, że:

- wszystkie osoby złożyły kompletny wniosek o wymianę prawa jazdy wg wzoru określonego załącznikiem do rozporządzenia w sprawie wydawania dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami,
- wszyscy złożyli oświadczenia, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 5 i 6 ustawy o kierujących pojazdami, a także oświadczenia o niestwierdzeniu u nich aktywnej formy uzależnienia od alkoholu lub podobnie działającego środka oraz nieposiadaniu innego dokumentu stwierdzającego uprawnienie do kierowania pojazdem silnikowym,
- w przypadku wymiany dziewięciu praw jazdy wydanych przez kraje Unii Europejskiej, zgodnie z art. 14 ust. 2b i 2d ww. ustawy, potwierdzono dane zamieszczone w oryginale dokumentu w drodze transmisji przy użyciu Europejskiej Sieci Praw Jazdy,
- w przypadku wymiany jednego prawa jazdy wydanego przez państwo niebędące państwem członkowskim Unii Europejskiej wystąpiono do organu, który wydał to

¹⁹ Zawiadomienie wysłano 12 października 2017 r. Informację o podjęciu procedury wymiany prawa jazdy przekazano organowi, który je wydał, 8 grudnia 2017 r.

²⁰ Oświadczenie zostało złożone 6 grudnia 2017 r.

prawo jazdy, o potwierdzenie danych i informacji zawartych w prawie jazdy, zgodnie z § 9 ust. 7 rozporządzenia w sprawie wydawania dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami,

- we wszystkich 10 przypadkach potwierdzono dane zawarte w wymienianym prawie jazdy oraz nie stwierdzono istnienia ograniczeń w uprawnieniach do kierowania pojazdami, w tym związanych z kierowaniem pojazdem pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu.

(akta kontroli str. 322)

W latach 2017-2020 (do 30 czerwca) w Urzędzie, kierującym pojazdami w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu, wydano odpowiednio: 126, 165, 139 i 48 decyzji administracyjnych o skierowaniu na badanie lekarskie²¹ i po tyle samo decyzji o skierowaniu na badanie psychologiczne oraz kurs reedukacyjny w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii, oraz 124, 164, 137 i 40 decyzji administracyjnych o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami na podstawie art. 103 ust. 1 pkt 4 ustawy o kierujących pojazdami.

Analiza dokumentacji 78 spraw²² wybranych losowo wykazała, że:

- w Starostwie postępowania administracyjne w sprawie skierowania na badania lekarskie i psychologiczne, kurs reedukacyjny oraz w sprawie cofnięcia uprawnienia do kierowania pojazdami w przypadku orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów podejmowano po otrzymaniu odpisu prawomocnego wyroku sądu przesłanego w trybie art. 182 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego;
- zakaz prowadzenia pojazdów orzeczono wobec 43 kierujących pojazdem w stanie nietrzeźwości (jeden z tych kierowców był również pod wpływem środka odurzającego) i 35 prowadzących pojazd w stanie po użyciu alkoholu;
- 18 z 78 kierowców to tzw. „recydywiści” – osoby, wobec których sąd we wcześniejszych (od 1 do 3 razy) lub kolejnych latach orzekł zakaz prowadzenia pojazdów w związku z kierowaniem pojazdem w stanie nietrzeźwości lub po spożyciu alkoholu;
- pięć osób nie stosowało się do orzeczonego przez sąd zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów, dwie – do zakazu prowadzenia pojazdów niewyposażonych w blokadę alkoholową. Wobec dwóch z tych osób sąd orzekł dożywotni zakaz prowadzenia pojazdów;
- 75 osobom postanowieniem sądu lub prokuratora zatrzymano prawo jazdy. Pozostałe trzy osoby zostały zobowiązane przez sąd do zwrotu dokumentu stwierdzającego posiadanie uprawnienia do kierowania pojazdami. Dwie z tych osób zwróciły prawo jazdy, przy czym jedna dopiero po otrzymaniu od Starosty żądania zwrotu dokumentu²³. Trzecia z tych osób, mimo wezwania (3 sierpnia 2017 r.) nie dokonała zwrotu prawa jazdy. Starostwo jeszcze dwukrotnie podjęło próbę wyegzekwowania od osoby zwrotu prawa jazdy (26 marca i 18 kwietnia 2018 r., tj. po ponad 7 miesiącach od poprzedniego wezwania). Przesyłek nie odebrano. W związku z powyższym Urząd pismem z 7 czerwca 2018 r. zawiadomił KPP w Starachowicach o podejrzeniu popełnienia przestępstwa polegającego na ukrywaniu dokumentu stwierdzającego posiadanie uprawnienia do kierowania pojazdami. 11 czerwca 2017 r., tj. w dniu popełnienia przez tę

²¹ Dodatkowo w 2019 r. wydano cztery decyzje o skierowanie na badanie lekarskie na wniosek prokuratora z powodu stwierdzenia przez biegłych sądowych uzależnienia od alkoholu.

²² 24 z 2017 r., 23 z 2018 r., 21 z 2019 r. i 10 z I połowy 2020 r.

²³ Z żądaniem zwrotu dokumentu zwrócono się 11 października 2017 r. (16 dni po otrzymaniu prawomocnego wyroku orzekającego zakaz prowadzenia pojazdów i nakazującego zwrot prawa jazdy). 17 października 2017 r. prawo jazdy zostało zwrócone do Starostwa.

osobę przestępstwa z art. 178a § 4 Kodeksu karnego²⁴, Policja odebrała prawo jazdy.

Odnosnie niepodjęcia skutecznych działań w celu wyegzekwowania od ww. osoby zwrotu prawa jazdy, Starosta wyjaśnił: *Był to przypadek incydentalny, zawsze wysyłano żądanie zwrotu dokumentu 2 lub 3 -krotnie co miesiąc;*

- we wszystkich 78 sprawach do Starostwa wpłynął odpis prawomocnego wyroku sądu orzekającego zakaz prowadzenia pojazdów, z tego: w sześciu w terminie do 60 dni od zdarzenia drogowego, w 56 – od 61 do 180 dni, w 12 – od 181 do 365 dni, w czterech – po ponad roku (w terminie od 408 do 897 dni);
- decyzje o skierowaniu na badania lekarskie, badania psychologiczne i kurs reedukacyjny wydawano w terminie od 14 do 90 dni od daty wpływu odpisu prawomocnego wyroku sądu, przy czym 21 z 234²⁵ decyzji w terminie powyżej miesiąca z powodu – jak wynika z wyjaśnień Starosty – nieobecności pracownika zajmującego się tymi sprawami, nieodebrania zawiadomienia o wszczęciu postępowania²⁶ oraz nawarstwiania się spraw do załatwienia z powodu dużej ilości obowiązków;
- decyzje o cofnięciu uprawnienia wydawano w terminie od siedmiu do 92 dni od daty wpływu odpisu prawomocnego wyroku sądu, przy czym 41 z 75 w terminie powyżej miesiąca. Starosta wyjaśnił, że przed wydaniem decyzji o cofnięciu uprawnień wydawane były decyzje o skierowaniu na badania lekarskie i psychologiczne oraz kurs reedukacyjny, na które zgodnie z art. 99 ustawy o kierujących pojazdami można skierować kierowcę. Taka interpretacja przepisów, powodowała opóźnienia w wydaniu decyzji o cofnięciu uprawnień. Wpływ na terminowość wydawania decyzji miała również nieobecność pracownika zajmującego się tymi sprawami oraz brak za niego zastępstwa;
- w terminie do siedmiu dni od wpływu prawomocnego wyroku sądu orzekającego zakaz prowadzenia pojazdów wszczęte zostały 24 z 78 postępowań administracyjnych w sprawie skierowania na badania lekarskie i psychologiczne, 23 z 78 postępowań w sprawie skierowania na kurs reedukacyjny oraz 17 z 77 postępowań w sprawie cofnięcia uprawnień do kierowania pojazdami²⁷. Pozostałe postępowania wszczęto w terminie odpowiednio: od 8 do 31 dni²⁸ i od ośmiu do 49 dni. W 11 przypadkach późniejsze wszczęcie postępowania wynikało z niepodjęcia przez zainteresowanego przesyłki;
- w terminie miesiąca od dnia wszczęcia postępowań administracyjnych wydano 231 z 234 decyzji o skierowanie na badania lekarskie, badania psychologiczne i kurs reedukacyjny²⁹ oraz 66 z 75 decyzji o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami³⁰. Pozostałe decyzje wydano po upływie miesiąca od dnia wszczęcia postępowań administracyjnych. W tych przypadkach nie informowano zainteresowanych o przyczynach zwłoki i nowym terminie załatwienia sprawy.

²⁴ Tj. za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości będą wcześniej prawomocnie skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w Starachowicach z 10 lipca 2017 r. (sygn. akt II K 246/10).

²⁵ Siedem z 78 decyzji o skierowaniu na badania lekarskie, siedem z 78 decyzji o skierowaniu na badania psychologiczne i siedem z 78 decyzji o skierowaniu na kurs reedukacyjny w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii.

²⁶ W dwóch przypadkach.

²⁷ Nie wszczęto jednego postępowania wobec osoby skierowanej na badania lekarskie i psychologiczne oraz kurs reedukacyjny, ponieważ wyrok sądu wpłynął po zakończeniu zakazu prowadzenia pojazdów.

²⁸ Postępowania w sprawie skierowania na badania lekarskie i psychologiczne oraz postępowania w sprawie skierowania na kurs reedukacyjny.

²⁹ 77 osobom z 78, których dokumentacja była analizowana.

³⁰ Nie wydano dwóch decyzji o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami, ponieważ postępowania wszczęte w tej sprawie zostały umorzone ze względu na ich bezprzedmiotowość.

Zgodnie z art. 35 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego³¹, organy administracji publicznej obowiązane są załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki. O każdym przypadku niezakończonych spraw w terminie organ administracji publicznej, na podstawie art. 36 § 1 Kpa, jest obowiązany zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia.

Główny specjalista w Wydziale Komunikacji i Dróg wyjaśniła, że przyczyną nieterminowego załatwienia spraw, w tym również niepowiadomienia zainteresowanych o niezakończonych sprawach w terminie, oraz wszczynania postępowań po siedmiu dniach od wpływu prawomocnego wyroku sądu była głównie jej usprawiedliwiona nieobecność. W związku z nawarstwieniem się spraw do załatwienia, po jej powrocie nie pisano już na podstawie art. 36 Kpa zawiadomień o przedłużeniu terminu załatwienia sprawy, tylko kolejno wydawano zaległe decyzje.

Wyjaśnienia te odnoszą się do wszystkich opisanych w dalszej części wystąpienia przypadków nieterminowego wydawania decyzji administracyjnych oraz wszczynania postępowań administracyjnych po upływie siedmiu dni od zaistnienia przesłanek do ich podjęcia;

- jedną z 77 decyzji o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami wydano przed upływem wyznaczonego siedmiodniowego terminu do zapoznania się z aktami. Przyczyną tego – jak wynika z wyjaśnień głównego specjalisty w Wydziale Komunikacji i Dróg – było przeoczenie spowodowane wydawaniem w tym samym czasie kilku decyzji o cofnięciu uprawnień.

Zgodnie z art. 10 § 1 Kpa, organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

- spośród 78 kierowców orzeczenie lekarskie przedstawiło 70 kierowców (67 z nich o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdami), orzeczenie psychologiczne – 69 (68 z nich o braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdami), w tym 45 w terminie określonym w art. 101 ust. 2 pkt 2 ustawy o kierujących pojazdami. Zaświadczenie o ukończeniu kursu reedukacyjnego w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii przedłożyło 69 kierowców, w tym 28 w terminie określonych w art. 101 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy. W 17 przypadkach nie było możliwości ustalenia terminu przedłożenia ww. zaświadczenia, ponieważ w Urzędzie nie odnotowano tej daty (zarówno na dokumencie, jak i w CEK);
- sześciu osobom, którym upłynął termin obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów i które nie przedstawiły w terminach określonych w art. 101 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 2 pkt 2 ustawy o kierujących pojazdami orzeczeń lekarskich i psychologicznych lub zaświadczenia o ukończeniu kursu reedukacyjnego, nie wydano decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy, co było niezgodne z art. 102 ust. 1 pkt 2 lit. c oraz pkt 3 ww. ustawy.

Starosta wyjaśnił: *Przeoczono fakt, iż osoby nie przedłożyły orzeczeń lekarskich i psychologicznych oraz zaświadczenia o ukończeniu kursu reedukacyjnego przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii w wymaganym terminie, z powodu obciążenia stanowiska obowiązkami (zadaniami z zakresu wydawania decyzji o cofnięciu uprawnień, skierowaniu na badania lekarskie i kurs reedukacyjny, zatrzymaniu praw jazdy za jazdę pod wpływem alkoholu zajmuje się jedna osoba). Badania były dostarczane w okresie od 3 do 5 miesięcy po upływie*

³¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 256, dalej: Kpa.

zakazu. Brak decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy nie wywołał skutku prawnego związanego z obowiązkiem skierowania tych osób na egzamin kontrolny.

- kierowcom, którym postanowieniem sądu lub prokuratury zatrzymano prawo jazdy³², przed upływem obowiązywania ponadrocznego zakazu prowadzenia pojazdów nie wydawano decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy w związku z nieprzedstawieniem w wymaganym terminie orzeczeń lekarskich i psychologicznych oraz zaświadczenia o ukończeniu kursu reedukacyjnego.

Starosta wyjaśnił: W Starostwie przyjęto zasadę, że osobom którym zakończył się trwający powyżej roku zakaz prowadzenia pojazdów lub cofnięto uprawnienia na okres przekraczający rok, które nie przedstawiły wymaganych dokumentów (orzeczeń i zaświadczenia z kursu) nie wydawano decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy, ponieważ osoby te i tak były zobowiązane poddać się egzaminowi kontrolnemu sprawdzającemu kwalifikacje kierowcy na podstawie art.49 ustawy o kierujących pojazdami.

Należy przyjąć, że powyższa zasada jest słuszna, bowiem w świetle przepisu art. 156 § 1 pkt 5 Kpa, wykonanie decyzji administracyjnej o zatrzymaniu prawa jazdy byłoby niemożliwe do wykonania w sytuacji, gdy prawo jazdy zostało już zatrzymane mocą innej decyzji ostatecznej. Przyjmuje się, że chodzi w tym przepisie również o niewykonalność faktyczną, która miała miejsce już w momencie wydania takiej decyzji.

- osiem decyzji o przywróceniu uprawnień do kierowania pojazdami w związku z upływem obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych wydano po otrzymaniu wymaganych orzeczeń o braku przeciwwskazań zdrowotnych i psychologicznych do kierowania pojazdami oraz zaświadczenia o ukończeniu kursu reedukacyjnego, a w jednym przypadku – dodatkowo po sprawdzeniu kwalifikacji w formie egzaminu państwowego, zgodnie z art. 49 ust. 1 pkt. 3 lit. a ustawy o kierujących pojazdami,
- 28 osobom w związku z upływem obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów, który sąd orzekł na okres do jednego roku, po dostarczeniu wymaganych orzeczeń o braku przeciwwskazań zdrowotnych i psychologicznych do kierowania pojazdami oraz zaświadczenia o ukończeniu kursu reedukacyjnego zwrócono zatrzymane prawa jazdy, jednak bez wydania im decyzji o przywróceniu uprawnień do kierowania pojazdami.

Zgodnie z art. 103 ust. 3 ustawy o kierujących pojazdami, starosta wydaje decyzję administracyjną o przywróceniu uprawnień do kierowania pojazdami po ustaniu przyczyn, które spowodowały jego cofnięcie, oraz po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej.

Starosta wyjaśnił, że zapisy art. 103 ust. 3 ustawy o kierujących pojazdami tutejszy organ powiązał z możliwością wyboru podstawy prawnej cofnięcia uprawnień dostępnej w CEK. Wybrana podstawa prawna rozróżniała czasookres orzeczonego wyrokiem sądu zakazu, wskazując w przypadkach nieprzekraczających jednego roku, cofnięcie uprawnień kierowcy z art. 182 Kodeksu karnego wykonawczego. Taką praktykę oparto m.in. na orzecznictwie sądowym, w tym wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie sygn. akt I OSK 220/08 z 28.01.2008r. w którym stwierdzono: „Uznać także należy, że prawidłowa praktyka w zakresie przywrócenia uprawnień do prowadzenia pojazdów mechanicznych po upływie okresu orzeczonego w wyroku karnym powinna polegać na zwrocie prawa jazdy/czynność materialno-techniczna/już bez wydawania kolejnej decyzji w tym przedmiocie” oraz na wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie sygn. akt II SA/Sz

³² Prawa jazdy tych osób przekazano do Starostwa.

1048/2009 w treści którego, mowa o decyzjach cofających uprawnienia do kierowania pojazdami wydawanymi na czas określony i nieokreślony. W tej drugiej należy wydać decyzję o przywróceniu uprawnień. Decyzja terminowa „wygasa” wraz z upływem okresu na jaki została wydana.

- jednej osobie zwrócono zatrzymane prawo jazdy mimo iż nadal obowiązywał ją zakaz prowadzenia pojazdów. Wobec tej osoby sąd orzekł zakaz prowadzenia pojazdów na okres 1 roku liczony od dnia zatrzymania prawa jazdy, tj. od 1 stycznia 2019 r. do 1 stycznia 2020 r. Starosta zawiadomił stronę o wykonaniu środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów na okres sześciu miesięcy. Po przedstawieniu orzeczeń o braku przeciwwskazań zdrowotnych i psychologicznych oraz zaświadczenia o ukończeniu kursu reedukacyjnego, 3 października 2019 r. zwrócono prawo jazdy. Stronie nie wydano decyzji o przywróceniu uprawnień do kierowania pojazdami.

Zgodnie z art. 102 ust. 2 ustawy o kierujących pojazdami, zwrot zatrzymanego prawa jazdy następuje po ustaniu przyczyny zatrzymania.

Z wyjaśnień głównego specjalisty w Wydziale Komunikacji i Dróg wynika, że był to incydentalny przypadek i wynikał on z błędnego wprowadzenia do CEK danych o zastosowaniu środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów wobec osoby posiadającej uprawnienia do kierowania pojazdami (wpisano 6-miesięczny zakaz na podstawie informacji zawartych w piśmie, do którego załączono odpis prawomocnego wyroku). Ww. pracownik wyjaśnił, że *nie było to działanie zamierzone, przedmiotowy błąd wynikł z nawarstwiania się spraw do załatwienia*.

(akta kontroli str. 323, 331, 332, 334, 336, 340, 375-422)

W okresie objętym kontrolą, na podstawie orzeczeń sądów o wykonywaniu zakazu prowadzenia pojazdów niewyposażonych w blokadę alkoholową, o której mowa w art. 2 pkt 84 ustawy Prawo o ruchu drogowym, Starosta wydał 17 decyzji o przywróceniu uprawnień do kierowania pojazdami. Wydając każdą z tych decyzji³³, Starosta wpisał do prawa jazdy informację o ograniczeniu uprawnienia do kierowania wyłącznie pojazdem wyposażonym w blokadę alkoholową (kod 69). Wpisu dokonywano niezwłocznie po spełnieniu warunków określonych w ustawie o kierujących pojazdami, tj. po sprawdzeniu kwalifikacji w formie egzaminu państwowego³⁴ oraz po uiszczeniu przez osobę ubiegającą się o przywrócenie uprawnienia opłaty, o której mowa w art. 10 ust. 1 ustawy o kierujących pojazdami, oraz opłaty ewidencyjnej³⁵. Dwóm osobom, w związku z niestosowaniem się do orzeczonego zakazu prowadzenia pojazdów niewyposażonych w blokadę alkoholową zatrzymano prawo jazdy (jednej z nich po trzech miesiącach od przywrócenia cofniętych jej uprawnień, drugiej po ośmiu). Wobec tych osób sąd orzekł zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów. W jednym przypadku Starosta po otrzymaniu odpisu prawomocnego wyroku sądu nie wydał decyzji o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami. Z wyjaśnień Starosty wynika, że wyrok wpłynął do Starostwa w czasie ogłoszonego stanu epidemii, a od 17 marca 2020 r. Urząd został zamknięty. Po wznowieniu jego pracy, z powodu nawarstwiania się spraw przeoczono wydanie decyzji o cofnięciu uprawnień.

(akta kontroli str. 341, 342, 336, 396-422)

W okresie objętym kontrolą Starosta wydał, na podstawie art. 102 ust. 1 pkt 2 lit. c i pkt 3 ustawy o kierujących pojazdami, 10 decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy³⁶.

³³ Po otrzymaniu wymaganych orzeczeń lekarskich i psychologicznych oraz zaświadczenia o ukończeniu kursu reedukacyjnego w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii.

³⁴ Tj. po spełnieniu wymogu wynikającego z art. 49 ust. 1 pkt 3b ustawy o kierujących pojazdami.

³⁵ Tj. po spełnieniu wymogu wynikającego z art. 103 ust. 3a ustawy o kierujących pojazdami.

³⁶ Jedną w 2017 r., trzy w 2018 r. i sześć w 2019 r.

Decyzje te wydano ośmiu osobom, którym zakończył się zakaz prowadzenia pojazdów orzeczony z powodu kierowania pojazdem w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu³⁷ i jednej, którą nadal obowiązywał zakaz prowadzenia pojazdów i która – jak wynika z ustaleń Policji – zagubiła prawo jazdy przed jej zatrzymaniem za kierowanie pojazdem w stanie po użyciu alkoholu. W przypadku tych osób sąd wydał postanowienie o zatrzymaniu prawa jazdy lub nałożył na nich obowiązek zwrotu dokumentu uprawniającego do prowadzenia pojazdu. W momencie wydawania ośmiu ww. decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy, dokumenty uprawniające do prowadzenia pojazdów były w depozycie Starostwa. Osiem z 10 decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy zostało wydanych w terminie miesiąca od dnia wszczęcia postępowania administracyjnego w tej sprawie, pozostałe dwie w terminie 43 dni (w tych przypadkach nie poinformowano zainteresowanych o przyczynach zwłoki i nowym terminie załatwienia sprawy). Decyzje o zatrzymaniu prawa jazdy były wydane na podstawie ww. przepisu w terminach od 61 do 1093 dni od wymaganego terminu przedstawienia zaświadczenia o ukończeniu kursu reedukacyjnego w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii lub orzeczenia o istnieniu bądź braku przeciwwskazań zdrowotnych lub psychologicznych do kierowania pojazdem. Terminy te wynikały ze zbyt późnego podjęcia czynności zmierzającej do wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie zatrzymania prawa jazdy (liczba dni od wymaganego terminu przedłożenia orzeczeń lub zaświadczenia do dnia sporządzenia zawiadomienia o wszczęciu postępowania wynosiła od 40 do 1033 dni).

Starosta wyjaśnił: *Tak późne terminy wydania decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy wynikały z tego, że akta kierowców umieszczone były po wydaniu wszystkich decyzji (decyzji o skierowaniu na badania lekarskie i psychologiczne oraz kurs reedukacyjny, oraz decyzji o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami) do załatwionych. W aktach tych znajdowały się również zatrzymane prawa jazdy. Z powodu obciążenia stanowiska obowiązkami, nie powracano do spraw systematycznie.*

Przepisy art. 102 ust. 1 pkt 3 ustawy o kierujących pojazdami mają na celu uniemożliwienie korzystania z posiadanych uprawnień osobom, które nie dopełniły obowiązku poddania się badaniom lekarskim i psychologicznym w wyznaczonym przez Starostę terminie do czasu ich przedłożenia – a tym samym potwierdzenia braku przeciwwskazań do dalszego korzystania z tych uprawnień. Z uwagi na znaczenie wskazanej regulacji dla bezpieczeństwa ruchu drogowego, postępowanie w sprawie zatrzymania prawa jazdy powinno być podejmowane bez zbędnej zwłoki.

(akta kontroli str. 332, 351, 352, 359)

Dwóm osobom spośród dziewięciu wyżej wymienionych, w związku z przedłożeniem wymaganych orzeczeń lekarskich i psychologicznych oraz zaświadczenia o ukończeniu kursu reedukacyjnego w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii, wydane zostały decyzje stwierdzające wygaśnięcie decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy (decyzje te stały się bezprzedmiotowe). W obu przypadkach zwrot zatrzymanego prawa jazdy nastąpił po ustaniu przyczyny zatrzymania oraz po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej. Okres od zatrzymania prawa jazdy decyzją administracyjną do dnia jego zwrotu nie przekroczył roku.

W Starostwie nie opracowano procedury uniemożliwiającej wydanie zatrzymanego prawa jazdy po upływie ponad roku od jego zatrzymania bez kontrolnego sprawdzenia kwalifikacji.

³⁷ Jednej z tych osób wydano dwie decyzje o zatrzymaniu prawa jazdy.

Starosta wyjaśnił, że procedury takie zawarte są w ustawie o kierujących pojazdami oraz rozporządzeniu w sprawie wydawania dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami.

(akta kontroli str. 332, 351, 352)

Zgodnie z art. 136 ust. 1a ustawy Prawo o ruchu drogowym (od 5 grudnia 2020 r. – art. 136 ust. 3 tej ustawy), jeżeli zatrzymane prawo jazdy zostało wydane przez państwo inne niż Rzeczpospolita Polska i kierujący pojazdem nie ma miejsca zamieszkania na jej terytorium, prawo jazdy przekazuje się niezwłocznie staroście właściwemu ze względu na miejsce naruszenia przepisów prawa o ruchu drogowym. Starosta niezwłocznie przekazuje zatrzymane prawo jazdy do właściwego organu państwa, w którym zostało ono wydane.

W okresie objętym kontrolą, na podstawie ww. przepisu, Starosta przekazał do innych państw 11 praw jazdy, przy czym niezwłocznie tylko osiem, zatrzymanych w związku z przekroczeniem dopuszczalnej prędkości. Pozostałe trzy prawa jazdy, zatrzymane ze względu na kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości lub po spożyciu alkoholu, zostały przekazane dopiero po 132, 153 i 317 dniach od daty otrzymania z Policji zatrzymanego prawa jazdy i po 49, 65 i 97 dniach od daty wpływu prawomocnego wyroku sądu, który orzekł zakaz prowadzenia pojazdów.

Starosta wyjaśnił: *W przypadku posiadania polskiego adresu zakaz wprowadzany był do CEK, osoby te były wzywane do tut. Urzędu w celu uzyskania informacji, czy kierowca przebywa pod wskazanym adresem, ponieważ zachodził obowiązek wykonania czynności zgodnych z ustawą o kierujących pojazdami. W przypadku jazdy po spożyciu alkoholu powinny być wydane skierowania na badania lekarskie, psychologiczne i kurs reedukacyjny w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomani (w takim przypadku prawo jazdy nie było odsyłane za granicę). W dwóch przypadkach korespondencja nie była odbierana, wydłużyło to czas o 21 dni. W jednym przypadku korespondencja została odebrana i telefonicznie uzgodniono zgłoszenie się kierowcy w terminie 2-3 tygodni do Starostwa w celu złożenia oświadczenia o pobycie. Po złożeniu oświadczenia o braku pobytu na terenie Polski, przekazano prawo jazdy do zagranicznego organu.*

W Starostwie nie opracowano procedury zapewniającej bezzwłoczne przekazywanie zatrzymanego prawa jazdy do właściwego organu państwa, w którym zostało ono wydane.

(akta kontroli str. 332, 353-358)

Decyzji o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami, w związku z jazdą w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, w przypadkach określonych w art. 103 ust. 1 pkt 1 lit. a i b ustawy o kierujących pojazdami, wydano po dwie w 2017 r., 2018 r. i I połowie 2020 r. oraz cztery w 2019 r. Decyzje te były w większości (osiem z 10) wydawane po upływie miesiąca od dnia wpływu orzeczenia lekarskiego dotyczącego istnienia przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdami lub orzeczenia psychologicznego dotyczącego istnienia przeciwwskazań psychologicznych, tj. w terminie od 37 do 779 dni. Spośród tych ośmiu decyzji pięć zostało wydanych w terminie miesiąca od dnia wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie cofnięcia uprawnienia, dwie w terminie od 40 do 48 dni (w tych przypadkach nie poinformowano zainteresowanych o przyczynach zwłoki i nowym terminie załatwienia sprawy), jedna w terminie 74 dni od wysłania zawiadomienia o wszczęciu postępowania³⁸. Wśród 10 postępowań były trzy, które wszczęto w terminie do 7 dni od wpływu

³⁸ W tym przypadku, ze względu na brak potwierdzenia doręczenia lub zwrotu awizowanej przesyłki, termin załatwienia sprawy odniesiono do daty wysłania zawiadomienia o wszczęciu postępowania w sprawie cofnięcia uprawnienia.

ww. orzeczeń oraz trzy wszczęte po ponad miesiącu (tj. w terminie od 38 do 764 dni)³⁹.

Starosta wyjaśnił: *Opóźnienia powyżej miesiąca od dnia wpływu do starostwa orzeczeń lekarskich i psychologicznych wynikały głównie z konieczności dokonania czynności sprawdzających w zakresie stwierdzenia ostateczności orzeczenia (...). W pięciu przypadkach czekano na prawomocność orzeczeń lekarskich. (...) Termin przekroczenia 770 dni był incydentalny i wynikał z omyłkowego wpięcia do akt kierowcy negatywnego orzeczenia lekarskiego i pozostawienia teczki w załatwionych sprawach. Teczka ta znajdowała się w zatrzymanych prawach jazdy.*

(akta kontroli str. 331, 332, 360, 361)

W dwóch decyzjach o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami nie uwzględniono faktu, że u osób, którym cofnięto uprawnienia na podstawie art. 103 ust. 1 pkt 1 lit a ustawy o kierujących pojazdami stwierdzono również istnienie przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdami.

Główny specjalista w Wydziale Komunikacji i Dróg wyjaśniła, że *pominięcie tego faktu wynikało z interpretacji przepisu dokonanej przez pracowników tut. Wydziału.*

(akta kontroli str. 340, 360-367)

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki, stanowiące podstawę do wydawania decyzji o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami⁴⁰.

(akta kontroli str. 323)

W Starostwie nie opracowano procedur w zakresie wydawania decyzji o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami, ani też przywracania tych uprawnień.

W związku z powyższym Starosta wyjaśnił, że obowiązek wydania decyzji o cofnięciu uprawnień nakłada na Starostę art. 103 ustawy o kierujących pojazdami oraz art. 182 Kodeksu karnego wykonawczego. *Przed przywróceniem uprawnienia do kierowania pojazdami sprawdzano ustanie przyczyn, które spowodowały jego cofnięcie (przeglądając akta osoby, w stosunku do której została wydana decyzja o cofnięciu uprawnienia, weryfikowano wywiązanie się z obowiązku przedstawienia orzeczenia lekarskiego i psychologicznego oraz zaświadczenia o ukończeniu kursu reedukacyjnego w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii, datę zakończenia prowadzenia pojazdów). Weryfikowano również czy prawo jazdy nie było zatrzymane z innych przyczyn niż alkohol (np. alimenty, przekroczone punkty karne).*

(akta kontroli str. 326)

Badaniem w zakresie terminowości wprowadzania do CEK danych o zatrzymaniu dokumentu stwierdzającego uprawnienie do kierowania pojazdami, o utracie lub odnalezieniu tego dokumentu, o cofnięciu lub przywróceniu uprawnienia do kierowania pojazdami oraz o zastosowaniu środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów wobec osoby posiadającej uprawnienia do kierowania pojazdami objęto 80 wpisów (po 20 z każdej grupy). W wyniku tego badania ustalono, że:

- dane o zatrzymaniu dokumentu stwierdzającego uprawnienie do kierowania pojazdami przekazywano do CEK w terminie od 1 do 6 dni od daty wpływu do Starostwa postanowienia o zatrzymaniu prawa jazdy,
- dane o utracie dokumentu stwierdzającego uprawnienie do kierowania pojazdami we wszystkich 20 analizowanych przypadkach wprowadzono do CEK niezwłocznie (tj. w dniu ich uzyskania),

³⁹ Zawiadomienia o wszczęciu postępowania w sprawie cofnięcia uprawnień zostały sporządzone w terminie od 36 do 758 dni od daty wpływu orzeczenia lekarskiego lub psychologicznego.

⁴⁰ O których mowa w art. 103 ust. 1 pkt 6 ustawy o kierujących pojazdami.

- dane o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami oraz jego przywróceniu we wszystkich 20 analizowanych przypadkach były przekazywane do CEK niezwłocznie, nie później niż w ciągu 24 godzin od dokonania tych czynności⁴¹,
 - dane o zastosowaniu środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów wobec osoby posiadającej uprawnienia do kierowania pojazdami były przekazywane do CEK w terminie od 1 do 7 dni od daty wpływu do Starostwa wyroku sądu, w którym orzeczono ten zakaz, przy czym tylko w pięciu w ciągu 24 godzin,
 - w okresie od 1 stycznia 2017 r. do 3 czerwca 2018 r., tj. do dnia obowiązywania rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 sierpnia 2001 r. w sprawie centralnej ewidencji kierowców⁴², w pięciu przypadkach dane o zastosowaniu środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów wprowadzono do CEK niezgodnie z § 4 ust. 5 pkt 2 tego rozporządzenia, a w siedmiu przypadkach dane o zatrzymaniu dokumentu stwierdzającego uprawnienie do kierowania pojazdami – niezgodnie z § 4 ust. 2 pkt 5.
- Zgodnie z ww. przepisami powyższe dane powinny być wprowadzane do ewidencji poprzez teletransmisję niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu odpowiednio: 24 i 8 godzin od ich uzyskania.

Główny specjalista w Wydziale Komunikacji i Dróg wyjaśniła, że *przekroczone terminy wynikały ze sposobu przekazywania poczty pracownikom. Poczta wpływała na ogólną kancelarię Starostwa, gdzie była rejestrowana i przekazywana do dekretacji Staroście. Z Kancelarii Ogólnej była odbierana przez dyrektora Wydziału. Po zapoznaniu się z pocztą wydziałową, dyrektor przekazywał ją poszczególnym pracownikom z 1- lub 2-dniowym opóźnieniem. Taki sposób przekazywania poczty wydłużał okres wprowadzenia danych do CEK. Po otrzymaniu zakazów i zatrzymań, były one niezwłocznie wpisywane do systemu CEK.* Ponadto z wyjaśnień ww. pracownika wynika, że wpływ na termin wprowadzenia danych do CEK miała również w niektórych przypadkach jego nieobecność lub nadmiar obowiązków.

(akta kontroli str. 340, 368-371)

Prawomocne postanowienia sądu o dalszym wykonywaniu środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów niewyposażonych w blokadę alkoholową w większości przypadków (14 z 17) były wprowadzane do CEK w terminie do 7 dni od daty ich wpływu do Starostwa, w pozostałych przypadkach w terminie od 35 do 64 dni. Do dnia 3 czerwca 2018 r. Starosta, na podstawie § 4 ust. 6 pkt 2 rozporządzenia w sprawie centralnej ewidencji kierowców, zobowiązany był do przekazania danych o zastosowaniu środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów wobec osoby nieposiadającej uprawnienia do kierowania pojazdami do CEK niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin od ich uzyskania. Mimo iż ww. postanowienia wpłynęły po 3 czerwca 2018 r., zdaniem NIK, wprowadzanie powyższych danych powinno następować niezwłocznie.

Główny specjalista w Wydziale Komunikacji i Dróg, odnośnie wprowadzenia do CEK postanowienia sądu o dalszym wykonywaniu środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów niewyposażonych w blokadę alkoholową po 64 dniach od jego otrzymania wyjaśniła, że *wyrok Sądu Rejonowego w Starachowicach (...) informujący o zakazie prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 3 lat wpłynął wraz z postanowieniem o dalszym wykonywaniu środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów niewyposażonych w blokadę alkoholową. W związku z tym by móc zastosować się do postanowienia, wpięrow należało skierować kierowcę na*

⁴¹ Tj. w dniu wydania decyzji o cofnięciu lub przywróceniu uprawnień do kierowania pojazdami.

⁴² Dz. U. nr 92 poz. 1028.

badania lekarskie, psychologiczne i kurs reedukacyjny zgodnie z art. 99 ustawy o kierujących pojazdami. Następnie na podstawie art. 103 ust. 1 pkt wyżej cytowanej ustawy zostały cofnięte uprawnienia do kierowania pojazdami. Termin ten wynikał z konieczności wydania w tym czasie kilku decyzji, by móc zastosować się do postanowienia o blokadzie alkoholowej. Po wydaniu powyższych decyzji, przeoczono do dnia 7 marca 2020 r. wprowadzenie do systemu blokady alkoholowej. Odnośnie pozostałych dwóch przypadków ww. osoba wyjaśniła, że przekroczony termin wynikał z dużej ilości wyroków (ok. 60), które nagromadziły się w okresie mojego pobytu na zwolnieniu lekarskim lub urlopie. Wyroki nie były wprowadzane do CEK przez inną osobę.

(akta kontroli str. 341, 342, 350)

Analiza dokumentacji 78 spraw związanych z wydawaniem decyzji o skierowaniu na kurs reedukacyjny w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii wykazała, że w 50 przypadkach z 69, w których przedłożono zaświadczenie o ukończeniu kursu nie odnotowano tego faktu w CEK. Zgodnie z *Instrukcją użytkownika SI Kierowca*, zaświadczenia o kursie reedukacyjnym powinny być wpisywane do CEK.

Z wyjaśnień głównego specjalisty w Wydziale Komunikacji i Dróg wynika, że wprowadzanie danych dotyczących kursu reedukacyjnego w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii możliwe było od 11 grudnia 2018 r. Skierowania na ww. kurs nie były jednak po tym dniu generowane w CEK (tylko w edytorze tekstu), co uniemożliwiało odnotowywanie w CEK przyjęcia zaświadczenia o ukończeniu kursu.

(akta kontroli str. 129-137, 165, 396-422)

W związku z tym, że decyzje o skierowaniu na kurs reedukacyjny nie były ewidencjonowane w CEK, nie były widoczne w raporcie z Modułu Sprawozdawczo-Kontrolnego⁴³, na podstawie którego sporządzane były *roczne sprawozdania z terenu powiatu starachowickiego z realizacji przez starostę zadań określonych w ustawie o kierujących pojazdami* za lata 2017-2019. Mimo iż w latach 2017-2019 wydawano decyzje o skierowaniu na kurs reedukacyjny w powyższych sprawozdaniach za 2017 r. i 2018 r. nie wykazano ich liczby z powodu – jak wyjaśnił dyrektor Wydziału Komunikacji i Dróg – przeoczenia (decyzje o skierowaniu na kurs reedukacyjny sporządzane są poza systemem).

Porównując wielkości podane w *rocznych sprawozdaniach z terenu powiatu starachowickiego z realizacji przez starostę zadań określonych w ustawie o kierujących pojazdami* za lata 2017-2019 oraz raportach z MSK i raportach dla wojewody generowanych z CEK zauważono rozbieżności w danych (np. w raporcie z MSK za 2019 r. liczba decyzji o cofnięciu uprawnień wynosiła 174, wg raportu dla wojewody – 174, w sprawozdaniu – 189; w raporcie z MSK za 2018 r. liczba wymienionych praw jazdy wydanych poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wynosiła 24, wg raportu dla wojewody – 23, w sprawozdaniu – 28).

Dyrektor Wydziału Komunikacji i Dróg wyjaśnił: *Raport dla wojewody drukowany jest z CEK, raport z MSK również drukowany jest z CEK. Obydwa raporty zawierają rozbieżności, które trudno stwierdzić z czego mogą wynikać. Do sporządzenia sprawozdania dla wojewody wykorzystywano dane z MSK oraz dane uzyskane z podstawowego rejestru zatrzymanych praw jazdy.*

(akta kontroli str. 200-245, 323)

⁴³ Dalej: MSK.

Opisane w dalszej części wystąpienia stwierdzone nieprawidłowości mogą świadczyć o niewystarczającym nadzorze nad wykonywaniem zadań z zakresu ustawy o kierujących pojazdami i ustawy Prawo o ruchu drogowym.

Starostwa wyjaśnił, że *nadzór sprawowany był zgodnie z przepisami właściwych ustaw. Z uwagi na zdarzające się nieobecności pracownika zajmującego dane stanowisko oraz okresowy brak zastępstwa, poszczególne czynności mogły zostać dokonane z opóźnieniem, jednak powyższe nie miało wpływu na sytuację prawną strony.*

(akta kontroli str. 333)

Z przedstawionych w wystąpieniu ustaleń kontrolnych wynika, że mimo iż Urząd realizował zadania wynikające z przepisów prawa, to część kierowców kilkakrotnie miała orzeczony zakaz prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwości lub po spożyciu alkoholu lub też nie stosowała się do orzeczonego zakazu.

Starosta wyjaśnił: *w Starostwie nie były podejmowane dodatkowe działania mające na celu eliminowanie z ruchu drogowego kierujących pojazdem pod wpływem alkoholu lub podobnie działającego środka. (...) Starosta z powodu braku rozwiązań prawnych nie miał wpływu na kierowców, którzy mimo nałożonych zakazów i cofniętych uprawnień nadal podejmowali się prowadzenia pojazdów, nawet pod wpływem alkoholu. Większe możliwości prawne według Starostwa posiada prokurator, sąd lub wojewódzki ośrodek medycyny pracy. (...) po nowelizacji Kodeksu karnego sądy orzekające o zakazie prowadzenia pojazdów, przy kolejnym wyroku orzekały o zakazie na okres dożywotni.*

(akta kontroli str. 373, 396-422)

Trudności w eliminowaniu z ruchu kierujących pod wpływem alkoholu lub środków odurzających – jak wyjaśnił Starosta – *mogą wynikać z różnorodnego podejścia do przepisów przez poszczególne Starostwa. (...) W celu eliminowania kierowców uzależnionych od alkoholu lub podobnie działającego środka warto również rozważyć możliwość wykonywania badań lekarskich w wojewódzkich ośrodkach medycyny pracy, nie tylko dla tych wskazanych w §10 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie badań lekarskich osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami i kierowców⁴⁴, ale również dla tych u których w orzeczeniach lekarskich wpisywany jest kod 68, 05.08 (zakaz spożywania alkoholu). Tacy kierowcy po zakończeniu terminu ważności badań lekarskich, który jest wpisywany do prawa jazdy, powtórne badania mogą robić u lekarza uprawnionego do badania kierowców.*

(akta kontroli str. 336, 337)

W latach 2016-2020 (I półrocze) Wojewoda Świętokrzyski nie kontrolował prawidłowości wykonywania przez Starostę Starachowickiego zadań, o których mowa w art. 10 ust. 1 i 2, art. 96 ust. 2 pkt 2, art. 97 ust.1, art. 99 ust. 1-3, art. 102 ust. 1, art. 103 ust. 1 i 3 ustawy o kierujących pojazdami.

(akta kontroli str. 374)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W jednym z dwóch przypadków wymiany z urzędu prawa jazdy zagranicznego na prawo jazdy polskie nie poinformowano bezzwłocznie organu, który wydał prawo jazdy, o podjęciu procedury wymiany tego dokumentu, co było niezgodne z § 10 ust. 7 rozporządzenia w sprawie wydawania dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami.

(akta kontroli str. 260, 261, 292, 295, 321)

⁴⁴ Dz. U. poz. 1659, ze zm.

2. Ujawniono przypadek nierzetelności działania w sytuacji niezwrócenia prawnie zatrzymanego dokumentu stwierdzającego uprawnienia do kierowania pojazdami. Powtórne wystąpienie z żądaniem zwrotu tego dokumentu nastąpiło dopiero po siedmiu miesiącach od poprzedniego.

(akta kontroli str. 331, 381-396)

3. 16 z 329 badanych decyzji administracyjnych⁴⁵ zostało wydanych po upływie miesiąca (tj. w terminie od 32 do 75 dni), a więc z naruszeniem, wynikającej z art. 35 Kpa, zasady, że załatwienie sprawy w postępowaniu uproszczonym powinno nastąpić niezwłocznie, nie później niż w terminie miesiąca od dnia wszczęcia postępowania. Ponadto we wszystkich tych przypadkach nie poinformowano zainteresowanych o przyczynach zwłoki i nowym terminie załatwienia sprawy, mimo obowiązku wynikającego z art. 36 § 1 i 2 Kpa.

(akta kontroli str. 334, 351, 352, 360, 361, 396-421)

4. Jedną z 77 decyzji o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami wydano przed upływem wyznaczonego siedmiodniowego terminu do zapoznania się z aktami, tj. z naruszeniem zasady określonej w art. 10 § 1 Kpa.

(akta kontroli str. 334, 415-421)

5. 28 osobom z 36, którym w związku z upływem obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów zwrócono prawo jazdy po ustaniu przyczyn, które spowodowały cofnięcie uprawnień do kierowania pojazdami, nie wydano decyzji o przywróceniu tych uprawnień, co było niezgodne z art. 103 ust. 3 ustawy o kierujących pojazdami.

(akta kontroli str. 331, 415-422)

6. W sześciu przypadkach Starosta, nie wydając decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy w związku z nieprzedstawieniem w wymaganych terminach orzeczeń o istnieniu bądź braku przeciwwskazań zdrowotnych lub psychologicznych do kierowania pojazdami oraz zaświadczenia o ukończeniu kursu reedukacyjnego, nie zastosował się do art. 102 ust. 1 pkt 2 lit. c oraz pkt 3 ww. ustawy.

(akta kontroli str. 336, 396-421)

7. Jednej osobie z analizowanej próby spraw zwrócono zatrzymane prawo jazdy mimo iż orzeczony zakaz prowadzenia pojazdów nadal obowiązywał, co było niezgodne z art. 102 ust. 2 ustawy o kierujących pojazdami.

(akta kontroli str. 340, 375-380, 415-422)

8. W jednym przypadku, po otrzymaniu wyroku sądu, który w związku z niestosowaniem się kierowcy do orzeczonego zakazu prowadzenia pojazdów niewyposażonych w blokadę alkoholową orzekł zakaz prowadzenia pojazdów, Starosta nie wydał decyzji o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami. Tym samym nie zastosował się do art. 103 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy.

(akta kontroli str. 336, 415-422)

9. W Starostwie nie podejmowano niezwłocznych działań w celu wydania, na podstawie art. 102 ust. 1 pkt 3 ustawy o kierujących pojazdami, decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy. W 10 przypadkach nieprzedłożenia w wymaganym terminie zaświadczenia o ukończeniu kursu reedukacyjnego w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii lub orzeczeń

⁴⁵ Jedna z 78 decyzji o skierowaniu na badania lekarskie, jedna z 78 decyzji o skierowaniu na badania psychologiczne, jedna z 78 decyzji o skierowaniu na kurs reedukacyjny w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii, dziewięć z 75 decyzji o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami wydanych na podstawie art. 103 ust. 1 pkt 4 ustawy o kierujących pojazdami, dwie z 10 decyzji o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami wydanych na podstawie art. 103 ust. 1 pkt 1 lit. a tej ustawy oraz dwie z 10 decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy wydanych na podstawie art. 102 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy.

o istnieniu bądź braku przeciwwskazań zdrowotnych lub psychologicznych do kierowania pojazdem, pierwszą czynność polegającą na sporządzeniu zawiadomienia o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie zatrzymania prawa jazdy podjęto w terminie od 40 do 1033 dni (w tym dziewięciu po ponad 300 dniach). Tym samym decyzje o zatrzymaniu prawa jazdy, mimo iż w większości wydane z zachowaniem zasady określonej w art. 35 Kpa, sporządzone zostały w terminie od 61 do 1093 dni licząc od wymaganego terminu złożenia ww. zaświadczeń i orzeczeń. Powyższe działania były nierzetelne.

(akta kontroli str. 332, 351, 352)

10. W trzech przypadkach zatrzymane prawo jazdy wydane przez państwo inne niż Rzeczpospolita Polska zostało przekazane do właściwego organu tego państwa bez zachowania wymogów art. 136 ust. 1a ustawy Prawo o ruchu drogowym⁴⁶.

(akta kontroli str. 332, 353-358)

11. W Starostwie nie podejmowano niezwłocznych działań w celu wydania decyzji o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami. 41 z 77 postępowań administracyjnych w sprawie cofnięcia uprawnień w związku z orzeczonym zakazem prowadzenia pojazdów wszczęto po upływie siedmiu dni od otrzymania odpisu prawomocnego wyroku sądu, w tym trzy po ponad miesiącu. Siedem z 10 postępowań w sprawie cofnięcia uprawnień, w przypadkach określonych w art. 103 ust. 1 pkt 1 lit. a i b ustawy o kierujących pojazdami, nie zostało wszczętych przed upływem siedmiu dni od dnia wpływu orzeczenia lekarskiego lub psychologicznego (cztery z nich podjęto w terminie od 36 do 758 dni). Powyższe działania były nierzetelne.

(akta kontroli str. 331, 332, 360, 361, 415-421)

12. Wśród 10 decyzji o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami wydanych na podstawie art. 103 ust. 1 pkt 1 lit a ww. ustawy dwie zostały sporządzone nierzetelnie. Nie uwzględniono w nich faktu, że u osób, którym cofnięto uprawnienia z powodu istnienia przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdami stwierdzono również istnienie przeciwwskazań psychologicznych.

(akta kontroli str. 340, 360-367)

13. W okresie od 1 stycznia 2017 r. do 3 czerwca 2018 r., dane o zatrzymaniu dokumentu stwierdzającego uprawnienie do kierowania pojazdami (w siedmiu przypadkach) i dane o zastosowaniu środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów (w pięciu przypadkach) zostały nieterminowo wprowadzone do CEK (niezgodnie z § 4 ust. 2 pkt 5 oraz ust. 5 pkt 2 rozporządzenia w sprawie centralnej ewidencji kierowców).

(akta kontroli str. 340, 368, 369)

14. Trzy z 17 prawomocnych postanowień sądu o dalszym wykonywaniu środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów niewyposażonych w blokadę alkoholową zostało wprowadzonych do CEK w terminie od 35 do 64 dni od daty ich wpływu do Starostwa, co było działaniem nierzetelnym.

(akta kontroli str. 341-342, 350)

15. Od 11 grudnia 2018 r., w związku z tym, że nie generowano z CEK skierowań na kurs reedukacyjny w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii, nie odnotowywano w nim przyjęcia zaświadczeń o ukończeniu kursu. Tym samym nie stosowano się do *Instrukcji użytkownika SI Kierowca*.

(akta kontroli str. 129-137, 165, 396-422)

⁴⁶ Od 5 grudnia 2020 r. – art. 136 ust. 3 ustawy Prawo o ruchu drogowym.

16. Nierzetelnie sporządzono roczne sprawozdania z terenu powiatu starachowickiego z realizacji przez starostę zadań określonych w ustawie o kierujących pojazdami za 2017 r. i 2018 r., bowiem nie wykazano w nich liczby skierowań na kurs reedukacyjny w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii.

(akta kontroli str. 200-240, 242, 323)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Bezzwłoczne informowanie organu, który wydał prawo jazdy, o podjęciu procedury wymiany zagranicznego prawa jazdy na polskie, zgodnie z § 10 ust. 7 rozporządzenia w sprawie wydawania dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami.
2. Podejmowanie niezwłocznych działań w celu wyegzekwowania zwrotu dokumentu stwierdzającego uprawnienia do kierowania pojazdami.
3. Przestrzeganie terminów załatwienia spraw określonych w art. 35 Kpa.
4. Zawiadamianie stron postępowania administracyjnego o przyczynach niezakończonych spraw w terminie i wskazywanie nowych terminów ich załatwienia, zgodnie z art. 36 § 1 i 2 Kpa.
5. Przestrzeganie wyznaczonego stronie terminu do realizacji uprawnień, o których mowa w art. 10 Kpa.
6. Przywracanie uprawnień do kierowania pojazdami, cofniętych na okres nie dłuższy niż jeden rok, zgodnie z art. 103 ust. 3 ustawy o kierujących pojazdami.
7. Wydawanie, po upływie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów, decyzji administracyjnych o zatrzymaniu prawa jazdy w przypadkach wskazanych w art. 102 ust. 1 pkt 2 lit. c oraz pkt 3 ww. ustawy.
8. Przyjęcie rozwiązań uniemożliwiających dokonanie zwrotu zatrzymanego prawa jazdy przed upływem obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów.
9. Wydawanie decyzji administracyjnej o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami w każdym przypadku orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów.
10. Wszczywanie postępowań administracyjnych w sprawie cofnięcia uprawnień do kierowania pojazdami oraz w sprawie zatrzymania prawa jazdy bez zbędnej zwłoki.
11. Przekazywanie zatrzymanego prawa jazdy wydanego przez państwo inne niż Rzeczpospolita Polska do właściwego organu tego państwa z zachowaniem wymogów art. 136 ust. 1a ustawy Prawo o ruchu drogowym.
12. Rzetelne sporządzanie decyzji o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami, poprzez uwzględnienie w nich wszystkich okoliczności (zarówno przeciwnych, jak i psychologicznych) mających wpływ na cofnięcie uprawnień.
13. Niezwłoczne wprowadzanie danych do CEK, w tym również zaświadczeń o ukończeniu kursu reedukacyjnego w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii.
14. Rzetelne sporządzanie rocznego sprawozdania z terenu powiatu starachowickiego z realizacji przez starostę zadań określonych w ustawie o kierujących pojazdami.
15. Przyjęcie rozwiązań organizacyjnych zapewniających prawidłową realizację zadań w zakresie nadzoru nad kierującymi pojazdami.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, grudnia 2020 r.

Kontroler
Agnieszka Olejarz
Główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
p.o. Wicedyrektor
Krzysztof Wilkosz

.....
podpis

.....
podpis